

מורשת הניצולים ותרומתם למדינה – סיפורו של פנחס גרינברגר

מטרות:

1. החיילים יחשפו לסיפורו האישי של פנחס גרינברגר.
2. החיילים יבינו את חשיבות הנחלת זיכרון השואה בעידן ללא ניצולים (תוך תחושת מחויבות אישית).
3. החיילים יבינו את תרומת הניצולים להקמת המדינה והקשיים שחוו בעת העלייה לארץ.

משך זמן:

1. פתיח מפקד 5 דקות.
2. סרטון עדות – 23 דקות.
3. עיבוד מפקד 25 דקות שעה.

המפקד,

הסרט שלפנייך מתאר את סיפורו של פנחס, ניצול שואה מהונגריה, אשר מתאר את רצף החיים לפני המלחמה, התמודדותו האישית במהלך השואה, העלייה לארץ, גיוסו לצה"ל ותרומתו למדינה.

פנחס גרינברגר נולד בשנת 1929, טרנסילבניה, גדל במשפחה חרדית, למד בביה"ס ציבורי בבוקר וב"חדר" בשעת אחר הצהריים. דיבר בילדותו יידיש והונגרית. משפחתו הייתה אנטי ציונית. באביב 1944 נלקח עם כל משפחתו למחנה אושוויץ ומשם נלקח זמן קצר אחר כך לפנות את הריסות גטו וורדה. נלקח בצעדות המוות כ-120 ק"מ עד לתחנת הרכבת שיעדה היה מחנה דכאו בגרמניה אך שוחרר כבר בדרכו על מסילת הברזל. נשאר נצר אחרון למשפחתו.

בפברואר 1948 אחרי שנה במחנה המעצר בקפריסין עלה לארץ ישראל והגיע לקיבוץ גבעת חיים. שבועיים בלבד אחרי הגעתו השתתף בקרב ההגנה על כפר הס כשעדיין לא דיבר עברית ולא קיבל שום הכשרה צבאית. שירת בצה"ל עד גיל 42 ושוחרר בדרגת סגן אלוף.

העדות משקפת את הקשיים בעלייה לארץ ויחס ה"צברים" הותיקים כלפיי ניצולי השואה וכן גם את התמודדותו האישית.

הסרט מזמן הזדמנות חינוכית לשיח פיקודי-חינוכי עם חיילך בנושאים הבאים:

- רוח האדם והבחירה בכל רגע נתון בחיים אקטיביים.
- מקומם של ניצולי השואה בהקמת המדינה.
- הרצון להרגיש שייך ומשמעותי.
- חשיבות הנחלת זיכרון השואה.

להלן שאלות מנחות לאחר צפייה בסרט:

1. האם מישוהו יכול לשרטט את סיפור חייו של פנחס; לפני המלחמה, במהלך השואה ובעלייה לארץ?
2. מה ניתן ללמוד מתוך הבחירות של פנחס במהלך חייו? (לחפש את המשפחה, לעלות לארץ, להתגייס לצבא, להתחתן על מדים?)
3. האם לנו כאזרחים וכחיילים במדינה יש מחויבות כלפי הסיפור שלו היום?
4. אם כן, מהי האחריות? אם לא, למה לא?

דגשי הסברה למפקד:

- "ובחיים בחרת": העם היהודי כעם וניצולי השואה כיחידים בתוכו התמודדו בתקופת השואה עם מציאות קשה שהטביעה בהם חותם בל ימחה. אף על פי כן קם העם היהודי וקמו ניצולי השואה מן האפר וניתבו את כוחותיהם לבניין ולחיים. מציאות זו מעידה על בחירה קיומית-מהותית של ניצולי השואה בחיים ובעתיד, על אף אירועי העבר. לניצולי השואה תרומה מהותית וחשובה לבניינה של מדינת ישראל ולבניינו של צה"ל.
- נקודות אור: "אנחנו שהיינו במחנות ריכוז, זוכרים את האנשים אשר היו עוברים מצריף לצריף כדי לעודד רוחם של אחרים, כדי לפרוס מפרוסת לחם האחרונה. אולי הם מעטים אך די בהם להוכיח, כי אפשר ליטול מן האדם את הכל חוץ מדבר אחד: את האחרונה שבחירויות אנוש – לבחור את עמדתו במערכת נסיבות מסוימות, לבחור את דרכו..." (ויקטור פראנקל). על רקע הזוועות האיומות בתקופת השואה התגלו מפעם לפעם גם נקודות חשובות של אור- הן באשר לגבורה הרוחנית והפיזית של היהודים שבאה לידי ביטוי ב-ד' אמותיו של האדם, בהתנגדות ובהתאגדות, והן באשר לגבורתם של חסידי אומות העולם שבחירתם האמיצה בולטת על רקע האחרים שבחרו לשתף פעולה או לעמוד מנגד.

- נקודות אור אלו מחדדות גם את ההקשר הבסיסי יותר של הבחירה העומדת תדיר בפני כל אדם בכל סיטואציה.
- קיומה של מדינה יהודית ריבונית: "בדברי אליכם בדבר נקמה... אינני חפץ כל וכלל שתבינו בזה שכל יהודי, שיכול לשאת חרב, יקום ויתנפל על גרמני... לא אחי, בדברי אליכם על דבר נקמה, דורש אני מכם לשים לב רק לצד החיובי של הנקמה. נקמתנו... תהיה הקמת ארצנו וישובה על-ידי עמנו... זאת תהיה הנקמה היותר גדולה שיש בידינו לנקום" (משה פלינקר, נספה באושוויץ, 1944). מדינת ישראל שנוסדה לאחר השואה מספקת מסגרת ביטחון והזדהות לכל יהודי באשר הוא. חוסנה ועצמתה של מדינת ישראל הם המבטיחים באופן הבסיסי והעמוק ביותר כי "לעולם לא עוד".